

УДК 378.147:37.03:378.6/343.83

Олексій ТОГОЧИНСЬКИЙ,
*доктор педагогічних наук, доцент, Академія Державної
пенітенціарної служби, м. Чернігів*

Станіслав ЧЕБОНЕНКО,
*кандидат педагогічних наук, доцент, Академія Державної
пенітенціарної служби, м. Чернігів*

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК З УРАХУВАННЯМ СТИЛЬОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ

У статті представлено форми та методи формування спеціальних умінь та навичок майбутніх офіцерів пенітенціарної системи у процесі вивчення навчальних дисциплін. Віддзеркалено зміст принципів та методів навчання курсантів, представлено етапи формування спеціальних умінь та навичок з урахуванням стильових особливостей навчальної діяльності курсантів. Указано на те, що в процесі навчання викладачі мають створювати педагогічні умови, що забезпечують формування мотивації у курсантів до засвоєння нових знань, напрацювання спеціальних умінь та навичок шляхом вирішення поступово ускладнюючих завдань, використання різних форм навчальної роботи.

Ключові слова: майбутні офіцери, формування спеціальних умінь та навичок, стильові особливості навчальної діяльності, форми та методи навчання.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Працівникам пенітенціарної системи доводиться виконувати обов'язки в умовах суворої регламентації професійної діяльності, державного та громадського контролю, взаємодії з людьми, які порушили закон, мають проблеми з адаптацією, соціалізацією, здоров'ям, освітою, дотриманням принципів моралі та загальноприйнятих норм поведінки, через рівень розвитку інтелекту та вольових якостей, досвід протиправної поведінки, мотивацію до змін, викривлені потреби, світогляд, спрямованість, акцентуації характеру та залежності, кримінальну субкультуру та ін. Саме тому проблемі застосування форм та методів для формування спеціальних умінь та навичок у процесі професійної підготовки курсантів має бути приділено належну увагу, спираючись на акмеологічний та діяльнісний підходи, що передбачають оволодіння ними компетентностями, розвиток особистісних якостей на основі активізації когнітивної, емоційно-вольової, мотиваційної та поведінкової сфер під час освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опираються автори. У педагогічній та психологічній науках ціла низка вчених досліджувала як загальні підходи до розвитку студентів на основі запровадження інноваційних методів та технологій, так і з урахуванням стильової організації їх навчальної діяльності (Акімова М. К., Бодальова А. А., Борисенко Л. Л., Жукова В. І., Квин В., Кузьмінський А. І., Лозниця В. С., Мазоха Д. С., Максименко С. Д., Мерлін В. С., Опанасенко Н. І., Слатьоніна В. А., Холодна М. О., Ягупов В. В. та ін.). Більш акцентовано на питаннях професійної підготовки пенітенціарного персоналу до роботи з різними категоріями засуджених до позбавлення волі зупинилися такі науковці, як: Беца О. В., Глотчкін А. Д., Дрижак В. В., Дронов А. Є., Караман О. Л., Кривуша В. І., Кушнарьова Т. В., Медведєв В. С., Морозов О. М., Пірожков В. Ф., Платонов К. К., Синьов В. М., Скоков С. І., Третяк О. С., Харченко С. Я. та ін. Аналіз наукових публікацій показав, що широко розглядаючи форми та методи роботи із засудженими, з огляду на методичні рекомендації щодо підготовки пенітенціарного персоналу до такої діяльності, проблемі формування спеціальних

умінь та навичок у процесі вивчення навчальних дисциплін “Пенітенціарна педагогіка” та “Пенітенціарна психологія” достатньої уваги науковцями не приділялося, що зумовлює пошук нових підходів до її вирішення, адже індивідуальні особливості кожного курсанта визначають стильові особливості ставлення до навчання, що суттєво впливає на оволодіння ним компетентностями, необхідними у подальшій професійній діяльності.

Метою статті є висвітлення форм та методів, що дозволяють впливати на ефективність формування спеціальних умінь та навичок курсантів у процесі вивчення навчальних дисциплін “Пенітенціарна педагогіка” та “Пенітенціарна психологія”.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ході реалізації завдань, пов’язаних з підготовкою майбутніх офіцерів до роботи в органах та установах виконання покарань, вивчення навчальних дисциплін “Пенітенціарна педагогіка” та “Пенітенціарна психологія” забезпечує оволодіння спеціальними знаннями та вміннями, навичками без яких неможливо в подальшому якісно виконувати професійні обов’язки. Оволодіння знаннями відбувається в системі “суб’єкт” – “суб’єктної” взаємодії, коли викладач відіграє важливу роль в організації навчальної діяльності курсантів.

У даному випадку чітко простежується тріада цілей навчання у виші: дидактична, виховна, розвивальна [2].

Взявши за основу підхід Подласого І. П. щодо взаємозв’язку особистісних та професійних якостей педагога, що набуті ним у процесі професійної підготовки та пов’язані з отриманням спеціальних знань, умінь, способів мислення, методів діяльності та виділені ним: наукову захопленість, любов до своєї професійної праці, ерудицію, організаторські вміння і навички тощо. А також позицію Панька Е. А., яка полягає в тому, що окрім особистісних і професійних якостей педагог повинен володіти рядом умінь, які свідчать про його предметно-професійні компетенції [1], вважаємо за необхідне розглянути те, як ці спеціальні вміння та навички транспортуються в освітній процес та впливають на формування у курсанта: спеціальних умінь в самоосвітній сфері; спеціальних умінь у використанні знань для вирішен-

ня навчальних завдань; спеціальних умінь у сфері комунікації, виконанні професійних функцій.

Безумовно, завданням формування спеціальних умінь та навичок є оволодіння курсантами знаннями, що дозволяли б їм усвідомлено виконувати практичні дії. Водночас під спеціальними умінями та навичками з навчальних дисциплін розуміємо з “Пенітенціарної педагогіки такі, як: вміння самостійно опрацьовувати інформаційні джерела; проводити аналіз; виділяти головне; узагальнювати вивчене; вміння конспектувати, складати плани, вирішувати ситуаційні задачі; вміння брати участь у ситуаційно-рольових іграх, моделювати ситуації та знаходити шляхи вирішення проблем; здатність взаємодіяти з оточуючими та залучати до проведення виховної роботи різні державні й суспільні інституції; спроможність здійснювати виховні впливи; вміння організовувати та проводити в різних формах виховні заходи під час проходження практики; вміння організовувати соціально-виховну роботу за різними напрямками; здатність аналізувати результати виховних впливів; вміння реалізовувати педагогіку співробітництва; вміння застосовувати заходи стимулювання; вміння складати психолого-педагогічну характеристику на засудженого та ін.; з “Пенітенціарної психології”: вміння застосовувати діагностичний інструментарій та робити інтерпретацію за результатами тестів, анкет, бесід; вміння здійснювати профілактику, психокорекцію, консультативну роботу; вміння визначати криміногенні типи та враховувати це в роботі; вміння впливати на мотиваційну, пізнавальну, вольову, емоційну сфери; вміння визначати лідерів, враховувати цінності “іншого життя” та впливати на систему взаємовідносин; володіти здатністю протистояти маніпуляціям; вміння запобігати конфліктам та агресії та ін.

Формування вмінь та навичок має відбуватися з урахуванням певних принципів. Науковці Ягупов В. В. [3], Веретільник В. В. та Діденко О. В. [5] справедливо вказують на те, що принципи навчання мають характер загальних вказівок, правил і норм та впливають із його закономірностей.

Кожен курсант є індивідуальністю, а тому формування спеціальних умінь та навичок забезпечувалося на основі таких принципів

навчання, як: природовідповідності, що означає урахування індивідуальних особливостей, рівня загальної та спеціальної підготовленості, потенційних можливостей курсанта, його спрямованості на подальшу професійну діяльність; свідомості та активності, який заснований на тому, що курсанти розуміють мету, завдання, результат, порядок та умови застосування тих чи інших методів, форм, технологій, прагнуть виявляти інтерес до засвоєння навчального матеріалу; систематичності, що полягає у регулярності та послідовності вивчення навчального матеріалу, його логічному зв'язку та повторюваності й закріпленні основних положень через поступове ускладнення завдань, напрацювання вмінь до дій в різних стандартних та нестандартних ситуаціях, рефлексію; наочності, що заснований на використанні комп'ютерної техніки, мережі Інтернет, відеопрезентацій, навчальних фільмів, що дозволяють наочно зрозуміти та уявити послідовність дій, простежити правильність їх виконання, зробити аналіз ситуації та виділити й обговорити найбільш важливі моменти, зосередити увагу на помилках або перевагах тієї або іншої стратегії поведінки; контролю та оцінки результатів діяльності, що дозволяє виявляти рівень засвоєння матеріалу на основі відповідних критеріїв і показників та здійснювати необхідні корективи, стимулювати курсанта до покращення показників успішності.

На формування спеціальних умінь та навичок, як зазначає Попчук М. А., посиляючись на Толочека І. А., "впливають стилі діяльності, що позначають взаємовідносини об'єктивних умов діяльності і властивостей індивідуальності. Разом з тим об'єктивні вимоги не можуть бути однаковими для різних видів діяльності або для однієї і тієї ж діяльності, що протікає в різних умовах. Тому положення про стійкість індивідуального стилю діяльності не може бути прийнято жорстко і однозначно" [4, с. 541].

Далі, досліджуючи когнітивну, емоційно-вольову, мотиваційну та поведінкову сфери, Попчук М. А. називає когнітивні стилі, емоційні стилі, стилі саморегуляції, мотиваційні стилі та стилі діяльності. Зокрема когнітивні стилі характеризують своєрідність способів отримання та переробки інформації, пізнавальних стратегій, способи

відновлення та контролю інформації; емоційні стилі являють собою взаємовідносини об'єктивних вимог через емоційні переживання об'єктивної дійсності, залежно від саморегуляції, поставлених цілей, програмування майбутніх виконавських дій, контролю та оцінки результатів власної діяльності; мотиваційні стилі визначають потребу в успішності, орієнтації на досягнення мети, налагодження стосунків, активності; стилі діяльності відрізняються наявністю індивідуально-своєрідних прийомів, що дозволяють досягати успіху [4, с. 542–544].

Ураховуючи вищевикладене, формування спеціальних умінь та навичок у курсантів з урахуванням стильових особливостей навчальної діяльності проходило у декілька етапів. На першому етапі важливо було створити педагогічні умови задля того, щоб курсанти отримували ґрунтовні знання через організовану належним чином пізнавальну діяльність, сформовану мотивацію та інтерес до навчання, доцільно використані форми та методи аудиторної та самостійної роботи.

Серед таких методів навчання, що були використані в освітньому процесі, можна назвати словесні методи, наочні методи, комбіновані методи, метод вправи, метод використання технічних (комп'ютерних) засобів, метод контрольної перевірки та самоперевірки.

Під час використання даних методів активність курсантів спрямовувалася на розкриття причинно-наслідкових зв'язків, аналітико-синтетичну діяльність через постановку проблемних питань, організацію дискусії, визначення завдань для самостійного пошуку необхідної інформації, що сприяло розвитку їх мислення, професійної спостережливості, уваги, пам'яті, мовлення.

Форми навчальної роботи, що використовувалися на першому етапі під час проведення лекцій, семінарських та практичних занять, являли собою фронтальну, групову та індивідуальну роботу з курсантами. Основними прийомами, що сприяли формуванню спеціальних умінь та навичок з навчальних дисциплін були: прийоми, спрямовані на розуміння значущості отриманої інформації та її зв'язку з подальшою практичною діяльністю; комплекс завдань та запитань, задач, вправ, що дозволяли сформувати початкові уміння та навички (спіл-

кування, взаємодії, виділення основних проблем тощо); система завдань, що закладали початкові уміння та навички складання планів, ведення документації, колективного прийняття рішення завдяки його обговоренню, привчали аргументувати та відстоювати власну позицію через міркування, докази, узагальнення, приклади з життя, роботу з правовими документами та ін.

Водночас на даному етапі виникали моменти, коли необхідно було враховувати фактори, що впливають на формування спеціальних умінь та навичок, а саме: відволікання, неуважність, відсутність у певної частини курсантів установок на засвоєння нової інформації та розуміння необхідності її використання у подальшій практичній діяльності, і як наслідок – пасивність та байдужість на заняттях до того, що відбувається навколо них; слабке, репродуктивне відтворення знань, що позначалося на повільному виконанні запланованого на конкретне заняття обсягу навчальної роботи, аналізі виконаних завдань та зворотному зв'язку; недостатнє оволодіння системою спеціальних умінь та навичок, через епізодичну участь курсанта у виконанні системи завдань, що формують професійну компетентність, привчають до застосування знань.

Щоб зменшити негативний вплив означених вище моментів, всі курсанти були задіяні до виконання тих чи інших завдань. Наприклад, напрацювання спеціальних умінь та навичок з навчальної дисципліни “Пенітенціарна педагогіка” щодо проведення ознайомчої бесіди із засудженим, на етапі первинного закріплення знань полягала в чіткому засвоєнні послідовності постановки питань, обговоренні та уточненні отриманої інформації, аналізі та синтезі інформації, виділенні проблем, наданні установок, здійсненні зворотного зв'язку, прийнятті рішень та доведені інструкцій та вимог до засудженого. Для формування спеціальних умінь та навичок у курсантів щодо проведення ознайомчої бесіди використовувалися ситуаційно-рольові ігри.

Курсант, граючи роль “начальника відділення СПС”, вчився збирати необхідну інформацію та здійснювати методично грамотно впливи на іншого учасника гри – “засудженого”. Це дозволяло не лише сформувати вміння та навички взаємодії, а й виявляти прогалини в

теоретичній підготовці курсанта, розвивати особистісні якості (грамотність, толерантність, уважність, справедливість, принциповість, відповідальність та ін.), що так потрібні під час професійної діяльності.

Зворотний зв'язок під час обговорення результатів ситуаційно-рольової гри дозволяв зосередити увагу учасників гри та присутніх на занятті курсантів на їх відчуттях (що вони відчували: наскільки поспідовно та логічно ставилися питання; чи вдалося виявити проблеми та обговорити їх; наскільки "працівник" був послідовним, виваженим, вмів правильно будувати речення; що обіцяв і чи міг потім це виконати; чи надавав можливість іншому учаснику висловитись; чи підбивав підсумки та доводив необхідну інформацію до "засудженого" і враховував його думки та ставлення тощо).

Подібні вправління носили постійний характер. Адже, якщо б вони були епізодичні, й курсант брав участь лише у одній ситуаційно-рольовій грі, сценарій для якої підготував викладач, відсутність системи, одноманітність виконуваних завдань, залучення до аудиторної роботи лише частки курсантів навчальної групи, коли інші не виявляють активності, не сприяли б напрацюванню спеціальних умінь та навичок, розвитку комунікаційної компетентності. Тому було важливо, щоб більшість курсантів навчальної групи або були задіяні у виконанні вправ, або виступали опонентами, експертами, рецензентами, партнерами у своїх товаришів, які презентували результати своєї роботи.

Роль викладача на першому етапі формування спеціальних умінь та навичок полягала в спрямуванні пізнавальної діяльності курсантів, демонстрації правильного алгоритму виконання навчальних завдань, корекції знань, наданні зразків професійних дій, стимулюванні курсантів до прояву активності, мотивації їх до самостійної підготовки з урахуванням сильних та слабких сторін в їх знаннях та вміннях.

На другому етапі відбувалося закріплення спеціальних умінь та навичок шляхом підвищення ролі самостійності курсантів у підготовці (не надання викладачем готових знань, а спрямування на їх пошук) до занять, розробки завдань та вправ, що потім використовуються на

занятті, посилення практичної складової за рахунок моделювання ситуацій, що можуть виникати у подальшій професійній діяльності.

Від викладача на даному етапі вимагалось підготувати ускладнені завдання для курсантів з тим, щоб не лише закріпити раніше сформовані спеціальні уміння та навички, але й вплинути на розвиток нових, через підвищення якості самостійної роботи, узагальнення та систематизацію знань, їх міцність, гнучкість під час застосування в різних нестандартних ситуаціях.

Упровадження названих форм і методів дозволило значно підвищити мотивацію до навчання та вплинути на оволодіння курсантами спеціальними вміннями та навичками.

Проведене нами дослідження, власний багаторічний досвід викладання вказують на те, що на ефективність формування спеціальних умінь та навичок вплинули такі фактори, як: 1) постановка навчальних цілей занять з урахуванням діяльнісного, акмеологічного та аксіологічного підходів (під час визначення структури заняття здійснювався ретельний відбір змісту навчальних питань, враховувалися індивідуальні особливості курсантів, їх досвід, вплив почутого та побаченого на їх емоційну сферу); 2) застосування різних форм та методів навчання на основі компетентнісного підходу, прийняття до уваги специфіки подальшої професійної діяльності; 3) розвиток самоосвітньої компетентності, мотивація курсантів до вияву пізнавальної активності, використання прийомів аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, виділення головного; 4) залучення курсантів до участі в науково-дослідній роботі (підготовка тез, статей, доповідей, рефератів, курсових тощо); 5) самовдосконалення, самодіагностика, педагогічні умови, що задовольняють потреби курсантів в отриманні знань, самоствердженні та які є визначальними у формуванні мотивації.

Отже, методика формування спеціальних умінь та навичок має загальний алгоритм, що передбачає такі етапи, як: підготовчий (відбір викладачем навчального матеріалу, розробка завдань, відбір фактів, визначення форм та методів навчання, підготовка діагностичного інструментарію); засвоєння курсантом знань (подача матеріалу, сприйняття знань, фіксація знань, усвідомлення знань та їх узагальнення);

напрацювання спеціальних умінь та навичок (закріплення знань через діяльність, створення умов для розвитку професійних якостей, визначення сильних та слабких сторін в підготовці, повторюваність та системність у виконанні вправ, поступове ускладнення навчальних завдань та вирішення їх різними способами, розвиток компетенцій, сукупність методів та технологій, що дозволяють досягти поставленої мети); контроль і самоперевірка (визначення рівня сформованості знань, умінь та навичок; самоконтроль та взаємоконтроль у процесі навчальної діяльності; порівняння отриманого результату з еталонним).

Висновки. Вирішення завдань в площині формування спеціальних умінь та навичок під час професійної підготовки майбутніх офіцерів пенітенціарної системи у процесі вивчення навчальних дисциплін “Пенітенціарна педагогіка” та “Пенітенціарна психологія” має здійснюватися з використанням різних форм і методів навчання поетапно та враховувати індивідуальні навчальні стилі курсантів, що спираються на особливості їх пізнавальної сфери, мотивацію до успіху, здатність до самоосвіти та самоуправління навчальною пізнавальною діяльністю та віддзеркалюються на засвоєнні знань, спрямованості на їх використання у подальшій професійній діяльності.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі вбачаємо у розробці моделі формування спеціальних умінь та навичок майбутніх офіцерів пенітенціарної системи у процесі засвоєння ними професійно орієнтованих дисциплін.

Список використаної літератури

1. Профессиональные умения и личностные качества педагога. – Режим доступа : <http://psylist.net/pedagogika/plukp.htm>
2. Структура навчального процесу у вищому навчальному закладі. Педагогіка вищої школи. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/15540128/pedagogika/struktura_osoblivosti_navchalnogo_protsestu_vischiy_shkoli
3. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. – Київ : Либідь, 2002. – 560 с.
4. Popchuk M.A. Style features of students' training activities. Problems of Modern Psychology: Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi

Ivan Ohienko National University, G. S. Kostiuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S. D. Maksymenko, L. A. Onufriieva. Issue 29. Kamianets-Podilskyi: Aksioma, 2015. P. 538–548. URL: <http://problemps.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/58/2016/03/29-49.pdf>

5. Діденко О. В. Розвиток військово-спеціальної компетентності офіцерів-прикордонників під час навчання у магістратурі: сутність і особливості змісту / В. В. Веретільник, О. В. Діденко // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер. : Педагогічні та психологічні науки. – 2016. – № 2 (4). – С. 72–85.

Тогочинский А. М., Чебоненко С. О. Формы и методы формирования специальных умений и навыков с учетом стилевых особенностей учебной деятельности будущих офицеров пенитенциарной системы

В статье представлены формы и методы формирования специальных умений и навыков будущих офицеров пенитенциарной системы в процессе изучения учебных дисциплин. Отражено содержание принципов и методов обучения курсантов, представлены этапы формирования специальных умений и навыков с учетом стилевых особенностей учебной деятельности курсантов. Указано на то, что в процессе обучения, преподаватели должны создавать педагогические условия, обеспечивающие формирование мотивации у курсантов к усвоению новых знаний, выработки специальных умений и навыков через решение постепенно усложняющих задач, использование различных форм учебной работы.

Ключевые слова: *будущие офицеры, формирования специальных умений и навыков, стилевые особенности учебной деятельности, формы и методы обучения.*

Tohochynskyi O., Chebonenko S. Forms and methods of forming special skills and habits taking into account stylistic peculiarities of future penitentiary system officers' educational activity

Forms and methods of forming of future penitentiary system officers' special skills and habits in the process of studying such educational disciples

as, “Penitentiary Pedagogics” and “Penitentiary Psychology”. The essence of principles and methods of teaching the cadets is reflected, stages of forming special skills and habits taking into account stylistic peculiarities of cadets’ educational activity are represented. It is pointed on the fact, that in the process of teaching, the teachers should create such pedagogical conditions, which provide forming cadets’ motivation to accept new knowledge, working out new skills and habits through solving gradually complicated problems, using of individual and group s of work, acquiring of self-studying competences and methods of self-control.

Method of forming cadets’ special skills and habits is represented step by step: preparatory stage (the teacher chooses educational material, works out tasks, chooses the facts, determines forms and methods of studying, prepares diagnostic instruments); stage of cadet’s learning the knowledge (presentation of the material, perception of the knowledge, fixation of knowledge, realization of knowledge and their generalization); the stage of working out special skills and habits (fixing knowledge through activity, creating conditions for professional skills development, defining of strong and weak points in preparation, frequency and systematic approach to making exercises, gradually complication of educational tasks and solving them in different ways, development of competences, complex of methods and technologies that allow to achieve needed goal); stage of control and self-check (determination of the level of forming knowledge, skills and habits; self-control and mutual control in the process of educational activity; comparing the obtained result with the benchmark result).

Forming of cadets’ special skills and habits makes by taking into account stylistic peculiarities of educational activity and pedagogical conditions. At the first stage it was important to create such pedagogical conditions for the cadets to be able to get detailed knowledge through in appropriate way organized cognitive activity, formed motivation and interest to studying, efficiently used forms and methods of class and out of class work.

Among the methods of studying that were used in educational process we can name verbal methods, visual methods, combined methods, exercise method, method of using technical (computer) means, method of control checking and self-checking.

While using these methods cadets' activity was directed to disclosure of cause-effects relationships, analytical and synthetic activity through setting of problem questions, organizing a discussion, determining the tasks for self-dependent search of necessary information, that promoted the development of their way of thinking, professional observance, attention, memory, speech.

Forms of educational work, that were used at the first stage, while holding lectures, practical and seminar classes, were represented by frontal, group and individual work with cadets. The main methods that promoted forming of special skills and habits from educational disciples were: methods, directed to understanding the importance of getting information and its connection with further practical own position through thinking, arguments, generalization, life examples, work with juridical documents, etc.

At the second stage fixing of special skills and habits through increasing the role of cadets' self-determination in preparation (not giving ready knowledge to them by the teacher, but directing them on search) for the classes was taking place, working out the tasks and exercises, that further are used at the class, strengthening of practical component by means of modeling the situations that can take place while further professional activity.

The teacher at this stage should have prepared complicated tasks for cadets in order not only to fix earlier formed special skills and habits, but to influence at the development of new ones, through increasing of self-determined work quality, generalization and systematization of knowledge, their strength, flexibility while using in different non-standard situations.

In conclusions it is emphasized on the fact, that solving the problems in the area of forming special skills and habits while future penitentiary system officers' professional preparation in the process of studying disciplines "Penitentiary Pedagogics" and "Penitentiary Psychology" should be realized using different forms and methods of studying stage-by-stage and take into account cadets' individual studying styles, that are grounded on the peculiarities of their cognitive sphere, motivation to success, ability to self-education and self-control of their educational cognitive activity and reflect at acquiring the knowledge, their using in further professional activity.

Perspectives of further researches in this direction are in working out the model of forming future penitentiary system officers' special skills and habits in the process of their mastering of professionally-oriented disciplines.

Keywords: *future officers, forming of special skills and habits, stylistic peculiarities of educational activity, forms and methods of studying.*